

УДК 657.6

Матюха Микола Миколайович

кандидат економічних наук,

Київський національний університет технологій та дизайну

Matiukha Mykola

Candidate of Economic Sciences

Kyiv National University of Technologies and Design

Шкарупа Вікторія Володимирівна

магістр кафедри фінансів та бізнес-консалтингу

Київського національного університету технологій та дизайну

Shkarupa Viktoriia

Master of the Department of Finance and Business Consulting

Kyiv National University of Technologies and Design

**ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З
ОПЛАТИ ПРАЦІ
ORGANIZATION OF INTERNAL AUDIT OF PAYMENT
CALCULATIONS**

***Анотація.** Логічна побудова та чітке функціонування системи обліку виплати заробітної плати на підприємствах значною мірою залежить від наявності запровадженого внутрішнього аудиту. Організація внутрішнього аудиту є одним із найефективніших способів контролю за станом обліку виплати та нарахування заробітної плати.*

Сьогодні в Україні недооцінюється значення внутрішнього аудиту як форми організації контролю. Основною причиною нерозвиненості внутрішнього аудиту на багатьох підприємствах нашої країни є відсутність необхідного нормативно-методичного забезпечення та

кваліфікованих кадрів для належної організації та проведення внутрішнього аудиту.

Ключові слова: оплата праці, внутрішній аудит, заробітна плата, виробництво, підприємство.

Summary. *The logical construction and clear functioning of the payroll accounting system at enterprises depends to a large extent on the presence of an implemented internal audit. Organizing an internal audit is one of the most effective ways to control the status of payment and payroll accounting.*

Today, the value of internal audit as a form of control organization is underestimated in Ukraine. The main reason for the underdevelopment of internal audit in many enterprises of our country is the lack of necessary regulatory and methodological support and qualified personnel for the proper organization and conduct of internal audit.

Key words: wages, internal audit, wages, production, enterprise.

Постановка проблеми. В Україні, в умовах економічної кризи все призводить до падіння виробничої активності, зниження продуктивності праці та скорочення чисельності персоналу. Як висновок, це призводить до змін структури виробництва та системи оплати праці. Також від формування ефективної структури мотивації, організації її обліку залежать своєчасність і якість виконання роботи, ефективність використання засобів виробництва, собівартість продукції та багато інших аспектів. Отже, актуальність проблем внутрішнього аудиту оплати праці та шляхів їх вирішення є дуже актуальною на сьогоднішній день.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Свої наукові роботи вивченню внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці та визначенню їх проблем присвятили Кононова І. В., Хлинїна Н. Б., Пирожок О. С., Мельник Ю. В., Рябчук О. Г., Коротаєва І. Р., Немодрук Н. М., Фальченко

О. Кінебас І. Ю., Делібороніди А. Ю., Панченко О. М., Ангеловська О. В., Сахно Л. А., та ще багато інших.

Не зважаючи на значну кількість напрацювань, багато питань залишаються досі дискусійними та обговорюваними.

Формування цілей статті. Розкриття основних напрямів організації внутрішнього аудиту розрахунків з персоналом з оплати праці.

Виклад основного матеріалу. Не викликає сумніву актуальність питань удосконалення методологічних засад внутрішнього аудиту виплат працівникам в умовах посилення конкуренції в усіх сферах бізнесу, впровадження сучасних інформаційних технологій в обліковий процес.

Проблемою розвитку внутрішнього аудиту в Україні є розробка системного підходу та пов'язаних із ним методичних рішень, які б забезпечили практичні умови для створення та ефективного функціонування служб внутрішнього аудиту на українських підприємствах.

Заробітна плата є не тільки джерелом, що забезпечує життя працівників, але й її зростання впливає на підвищення продуктивності праці та прибутку підприємства. Внутрішній аудит дозволяє забезпечити якісний облік розрахунків з працівниками, що важливо при визначенні показників продуктивності праці та шляхів її підвищення.

У процесі перевірки розрахунків із заробітної плати в основному виділяють такі об'єкти: трудова дисципліна, дотримання законодавства про працю, політика в оплаті праці, система внутрішнього контролю операцій з оплати праці, первинні документи з обліку праці та її виплати, нарахування заробітної плати з податку на доходи фізичних осіб та страхування.

Окремими завданнями аудиту розрахунків з працівниками по заробітній платі є [1]:

- перевірка правильності документального оформлення розрахунків заробітної плати;

- перевірка правильності нарахування основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат;
- перевірка кадрового діловодства працівників підприємства;
- вивчення правильності розподілу витрат на оплату праці за видами готової продукції та за звітними періодами;
- перевірка правильності розрахунків з працівниками;
- перевірка правильності нарахувань на фонд оплати праці та утримання із заробітної плати, їх виплати відповідним органам;
- перевірка стану обліку розрахунків з працівниками;
- перевірка своєчасності виплати заробітної плати тощо.

Внутрішній аудит розрахунків з персоналом по заробітній платі спрямований на виконання завдань щодо: оцінки функціонування системи оплати праці в організації; оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці; оцінка ефективності внутрішнього контролю операцій з оплати праці; оцінка повноти відображення операцій в обліку за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»; перевірка достовірності реєстрів бухгалтерського обліку, форм бухгалтерського обліку та статистичної звітності з праці та заробітної плати; контроль за дотриманням нормативно-правових актів України, які регулюють трудові відносини та питання, пов'язані з працею та її оплатою; проведення аналізу заробітної плати та трудових ресурсів організації; розробка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності системи управління персоналом з оплати праці; визначення оптимальної системи управління заробітною платою в організації.

Під час перевірки розрахунків з оплати праці аудитор, зазвичай, використовує метод виборів. Таким чином, він визначає наявні та потенційні ризики підприємства та прогнозує шляхи їх запобігання та усунення.

Існує типова послідовність та етапи проведення перевірки розрахунків з оплати праці [2]:

- перевірка дотримання законодавства про працю, стану внутрішнього контролю та обліку згідно законодавства про працю;
- перевірка організації обліку робочого часу;
- перевірка правильності ведення первинної документації та нарахування заробітної плати;
- перевірка розрахунково-платіжних відомостей та особових розрахунків;
- перевірка правильності сплати коштів;
- перевірка стану аналітичного обліку розрахунків з оплати праці.

За недотримання законодавства бухгалтер-порушник може бути притягнутий до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та навіть кримінальної відповідальності.

Законодавство України про нарахування заробітної плати постійно зазнає певних змін, і щоб уникнути порушень, бухгалтери повинні постійно контролювати та перевіряти нормативно-правові акти з питань розподілу та нарахування заробітної плати.

Вдосконалення аудиту розрахунків із заробітної плати сприяє також формування спеціального комплексу первинних документів, який буде відповідати специфіці роботи та обсягу облікової роботи конкретного підприємства. Також з метою спрощення та покращення документообігу можу запропонувати раціональну систему, яка з'явиться у вигляді електронного формату, та можливість запровадити накопичувальні документи.

Багато недоліків у проведенні аудиту розрахунку заробітної плати виявляється через неефективність роботи електронного апарату на підприємстві.

Тому, можливе уведення окремої посадової особи або введення обов'язків керівного персоналу для виконання наступних операцій [3]:

1) контроль за використанням робочого часу та забезпеченням підвищення продуктивності праці;

2) контроль за своєчасним і правильним визначенням органам соціального страхування розміру нарахованої заробітної плати та відрахувань та віднесенням їх на собівартість продукції;

3) контроль за проведенням у строки, які встановлені всіх розрахунків з працівниками та службовцями по заробітній платі та інших виплатах;

4) контроль за використанням фонду оплати праці та інших коштів, виділених на оплату праці працівників підприємства.

В загальному, внутрішній аудит розрахунків з оплати праці є важливою ланкою діяльності підприємства. Він повинен давати повну та достовірну інформацію, оскільки приймає рішення щодо діяльності підприємства в подальшому його функціонуванні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Внутрішній аудит розрахунків з персоналом з оплаті праці дає змогу переконатися, що фонд праці та трудовий потенціал підприємства використовуються повністю та ефективно функціонує, а організація та умови праці відповідають вимогам законодавства України.

На сьогодні облік та внутрішній аудит заробітної плати в Україні потребує постійного контролю та удосконалення. Будь-яка помилка, некоректне відображення певного виду документації може автоматично спричинити проблему з нарахуванням заробітної плати.

Література

1. Богдан І.Ю., Фальченко О.О. Актуальні питання щодо організації і методики аудиту оплати праці бюджетних установ. Економічні науки. 2016. С. 34-38.
2. Кінебас І.Ю., Чеpecь О.Г. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з оплати праці. Бізнесінформ. 2019. С. 141-145.
3. Никонович М. О. Аудит операцій з оплати праці. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. С. 145-151.